

DATUM
2025-10-13

DNR. 25/01008

HANDLÄGGARE Tim Delshammar

TELEFON 040 635 01 31

E-POST tim.delshammar@vasyd.se

Adress:
kn.remissvar@regeringskansliet.se;
kn.kl@regeringskansliet.se
 Diarienummer: KN2025/01049

VA SYDs yttrande på Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51)

Övergripande synpunkter

Utredningen har haft fokus på anpassningar för akuta klimathändelser snarare än de kroniska. Höjda havsnivåer, högre temperaturer och ändrade grundvattennivåer är exempel på kroniska klimatförändringar som påverkar VA-anläggningen direkt och indirekt. Därför är det viktigt att det i kommande proposition förtydligas att en VA-anläggning som inte är klimatanpassad riskerar att påverkas negativt av klimatförändringar. När VA-anläggningen brister kan det leda till skador på bebyggelsen.

Avsaknaden av nationella riktlinjer för klimatanpassning av den allmänna VA-anläggningen innebär att arbetet med att genomföra åtgärder fördröjs. Riktlinjer för klimatanpassningsåtgärder bör tas fram i samarbete med branschorganisationen Svenskt vatten. Det är angeläget att riktlinjerna även tar fasta på hur stadsplaneringen ska undvika att skapa ny bebyggelse där VA-anläggningen är sårbar för framtida klimatförändringar.

Synpunkter på författningsförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken avseende 7 kap. 18 c §

VA SYD är positiva till förslaget, men anser att det är viktigt att det i en kommande proposition bör förtydligas att detta också avser skydd av VA-anläggningen, t.ex. backventiler och pumpstationer som behövs för att säkra dagvattenledningsnätet vid stigande havsnivåer.

Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen avseende 2§

VA SYD är positiva till förslaget. Det möjliggör nya sätt att skapa fördröjningsvolym och avledning av dagvatten på privat mark.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster avseende 13§

VA SYD är positiva till förslaget, men vill påpeka att klimatförändringar innebär att kraven på VA-anläggningens kapacitet ökar. Det kan finnas anledning att se över vilket ansvar VA-huvudmannen ska ha i framtiden. Det är viktigt att det framgår av kommande proposition att bestämmelsen enbart syftar till att formalisera praxis, men inte utöka VA-huvudmannens ansvar. Vidare bör det förtydligas att skälig säkerhet innebär att 10-års regnet inte ska dämna över marknivå, det vill säga att det är acceptabelt att ledningen går full, men inte att vattnet stiger över marknivå.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster avseende 43a§

VA SYD är positiva till att fastighetsägare får information och incitament för att göra klimatanpassningsåtgärder. Men formuleringen i förslaget till författningstext är olämpligt, det vill säga att huvudmannen ska lämna uppgift om vilken mängd dagvatten den allmänna va-anläggningen kan bortleda från fastigheten. Mängden dagvatten som kan bortledas från en fastighet vid ett givet tillfälle är beroende av hur mycket regn som faller i avrinningsområdet. Det är därför bättre fastighetsägaren får kunskap om vilken typ av regnhändelse som dagvattensystemet kan hantera. Detta är uttryckt i motivet till förslaget på sidan 188 i utredningen. Där står att "Den uppgift som va-huvudmannen bör vara skyldig att tillhandahålla är ett värde på kapaciteten hos det befintliga systemet uttryckt som nederbörd av en viss intensitet, dvs. ett x-årsregn."

Vidare bör upplysningsskyldigheten begränsas till att upplysa i grova drag om systemet har kapacitet som klarar ett 10-årsregn eller inte klarar ett 10-årsregn. Det innebär ett betydande arbete att ta fram uppgifter som beskriver VA-systemets kapacitet i ett-årsklasser. Det finns också områden där VA-systemet har en kapacitet som överskrider ett 10-årsregn, till exempel beroende på att marken lutar gynnsamt. I dessa områden finns det ingen anledning för VA-huvudmannen att detaljstudera VA-systemets kapacitet.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen avseende 3 kap. 5§

VA SYD anser att en kommande proposition bör förtydliga att kommunen ska ge sin syn på risker för skador även på den byggda miljöns infrastruktur, t.ex. VA-infrastruktur. Många klimatriskanalyser är i nuläget avgränsade till risker för byggnader, men inte risker för infrastruktur och i än mindre utsträckning risker för underjordisk infrastruktur. För att skapa förutsättningar för ett robust samhällsbyggande krävs att planeringen tar hänsyn till de klimatrisker som kan påverka infrastruktur. VA SYD anser vidare att det behövs riktlinjer som anger vilken risknivå som är rimlig att ta höjd för, till exempel en 100-årshändelse till följd av tillfälligt höga havsnivåer i ett framtida klimat.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen avseende 4 kap. 14§

VA SYD anser att en kommande proposition bör förtydliga att "skydd eller säkerhet" även avser skydd eller säkerhet för den byggda miljöns infrastruktur, t.ex. VA-infrastruktur. För att skapa förutsättningar för ett robust samhällsbyggande krävs att planeringen tar hänsyn till de klimatrisker som kan påverka infrastruktur.

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen avseende 4 kap. 40§

VA SYD är positiva till förslaget. Genom att upphäva detaljplaner som är olämpliga ur ett klimatperspektiv minskar risken för att framtida bebyggelse sker på platser där det inte går att ordna robust VA-försörjning.

